

strādā un jāpūlas priekš visas sabiedrības. Skolotājs apzinājās, ka viņš nav tikai mācību pasniedzējs, bet arī audzinātājs, un viņam jāturpina ģimenē sāktais audzināšanas darbs. Nenokārtots mums bija arī skolas grāmatu jautājums. Arī tā kārtošanā mēs esam guvuši labus panākumus. Tāpat pieminēšu mūsu skolas ārienes un iekšienes izdailošanu. Sākās arī strauja jaunu skolu celšana. Pēdējos 3 gados nobēigta 283 jaunu skolu celšana, t. i. 93 skolas katru gadu. Iepriekšējos gados caurmērā uzceltas tikai 29 skolas gadā.

Tālāk minēšu ziedojumu vākšanu Uzvaras laukumā izbūvei, kurā piedalījās Izglītības ministrija, skolu inspektori, skolotāji, visas skolas un skolu bērni. Par šo parādību mēs varam tikai priecāties, jo tā ir atkal viens loceklis visā lielajā programmā, pie kuŗas izpildīšanas mēs strādājam. Ja mēs runājam par vienotu tautu un runājam par to, ka vispārības intereses jāstāda augstāk par katra atsevišķa cilvēka interesēm, un visiem vajaga kopā iet un palīdzīgu roku sniegt viens otram, tad jāievēro, ka tai garīgai augšanai jā sākas jau skolas gados.

Mēs vērojam tagad, ka arī paši bērni stāv daudz tuvāk savai skolai nekā senāk. Viņi ir ciešāk saauguši ar savu skolu. Kad 13. jūnijā pirmo reizi notiks bērnu svētki vienā laikā visā Latvijā, tad mēs redzēsim, cik ciešas ir saites starp skolu, vecākiem un bērniem, kas skolās iet.

Šāda veida skolu izlaiduma svinības mēs sākam rīkot pirms 2 gadiem. Toreiz uz tām izbrauca tikai nedaudzi desmiti sabiedrisku darbinieku. Gadu vēlāk bija daudzi simti. Šogad izlaiduma akti notiks jau vairāk kā 600 vietās. Var teikt, ka šogad pamatskolu izlaiduma aktos ir kopā visa mūsu tauta. Un lai šis darbs visiem paliktos labā atmiņā, mums ir jauns iestādījums, ka šogad beigušie kopā ar savām liecībām dabū sevišķu piemiņas grāmatu no skolas līdz uz mājām. Šī grāmata ir tā sastādīta, lai skolēniem to vienmēr gribētos vēlāk pašķīrstīt un palasīt un tadā kārtā atminēties savu bijušo skolu.

Lai šī grāmata taptu par draugu un ceļabiedri uz ilgiem gadiem un vienam otram varbūt uz visu mūžu!

Šai brīdī man jums būtu ļoti daudz kas sakāms. Atgādināšu tikai vienu lietu: viss tas, ko es jums te attēloju, visi tie sasniegumi ir nākuši tadā kārtā, ka 15. maija notikumi un pārvērtības nesa visai zemei jaunu garu, jaunu spēku, jaunu dzīvību. (Aplausi.)

15. maijs mums deva tautas vienību un vienprātību. Ir zudis

jau gandrīz viss svešais, un latviskais, kas ir mūsu pašu, tas uzgavilē. Mēs tagad sākam runāt ar pilnu tiesību par nacionālās, sabiedriskās un saimnieciskās taisnības uzvaru. (Aplausi.)

Mūsu skolām tagad radušies jauni uzdevumi, jo atjaunotai Latvijai vajadzīgi citādi pilsoņi nekā agrāk. Jaunā Latvija prasa tagad pilsonus un jauniešus, kas darbu prot un mīl, kas strādā un strādādami māk arī atbildību nest. Un es ticu mūsu jaunatnei un esmu pārliecināts, ka mūsu tagadējās jaunatnes darbs nākošos gados šo manu ticību apstiprinās.

Jūs, jaunie, neaizmirstiet nekad savus skolotājus un tāpat savu tēvu un māti, kas jums ir bijuši un būs labākie draugi un padomdevēji visā jūsu dzīvē. Un skolotājiem jāievēro, ka viņiem jābūt jaunā laikmeta piekritējiem, jaunā gara nesējiem un pildītājiem, jo citādi viņi nevar to mācīt citiem un būt citiem par priekšzīmi.

Mums visiem, ir skolotājiem, ir skolniekiem, ir viņu vecākiem jāstrādā roku rokā, lai mūsu dzīve taptu labāka, lai apstākļi mūsu valstī būtu tādi, ka mēs arvien varētu mīlēt savu tautu un valsti, būt gatavi priekš viņas arī upurus nest, bet tai pašā laikā arvien lepni būt, ka šī ir mūsu valsts, ka mēs esam latvieši, mūsu valsts Latvijas pilsoņi tagad un visos laikos." (Aplausi.)

Prezidenta runai sekoja apliecināšana un grāmatu pasniegšana. Absolventu vārdā Tālivaldis Linde, atvadoties no skolas, deva solījumu sekot vadoņa norādījumiem un audzinātāju mācībām. Valkas apriņķa pašvaldību vecākais pateicās Prezidentam par pagodinājumu, ierodoties Valkā, un apsveica skolu absolventus pašvaldību un organizāciju vārdā. Tad bērnu vecāku pārstāvis pateicās Valsts Prezidentam, skolai un skolotājiem. Pamatskolas pārzinis T. Zvaigzne izteica audzinātāju kopēju novēlējumu absolventiem. Aktu noslēdza ar „Dziesmu brīvai Latvijai“.

Tad Valsts Prezidents devās apskatīt Valkas pamatskolas, pēc kam ieradās kopējās pusdienās ģimnazijā. Pēc pusdienām Prezidents ar citiem viesiem devās apskatīt Valkas pašvaldības uzņēmumus — elektrības centrāli u. c.

Vakarā Lugažu pamatskolā notika vakarēšana, kurā piedalījās Valsts Prezidents Dr K. Ulmanis, iekšlietu ministris V. Gulbis un citi svētku viesi. Vakarēšanu atklāja Lugažu pagasta vecākais Štīts. Prezidentam atmiņai pasniedza albumu ar skatiem no vakarēšanas. LTA.

Izglītības ministra prof. A. Tenteļa runa Rīgas pamatskolu svinīgajā izlaiduma aktā Nacionālā operā.

„Augsti godātais pilsētas galvas kungs, mīlie skolotāji un mīlie pamatskolu absolventi. Šodien jūsu, pamatskolu absolventu, goda un svētku diena, jo pamatskolās mācības šai mācības gadā ir nobēigtas, un jūs, visu skolu skolēni un skolnieces, esat saņēmuši liecības vai arī saņemsiet tās par skolas darba beigšanu, par obligatoriskās skolas nobēigšanu. Tagad jūs varat atlikt muguras, jo pēdējā gada darbs bija grūts, nākuši pārbaudījumi klāt. Vienam otram bija šad tad doma — vai tikai varēšu veikt visa lielā darba vairumu, vai dabūšu beigšanas apliecinību. Bet bažas ir bijušas gluži veltīgas, tagad mūsu lielais Nacionālās operas nams viņot viņņojas, beigušo pārpildīts. Jūs esat grūtības pārvarējuši, jūs esat pārspējuši soli pār jauna dzīves posma sliekšni, un tagad visi domājat: ko nu tālāk? Tādas ir mūsu dzīves gaitas; ja kaut ko esam sasnieguši, nevaram palikt uz vietas stāvēt, nevaram palikt mierā, mums jācēnsas tikt tālāk uz priekšu un uz augšu. Tiesām jums iesākās jauns darba dzīves posms. Tikai maza daļa, varbūt nepilni 10%, turpinās iet skolā. Viss lielais vairums stāsies cīņā ar dzīvi, cīņā, kur vajadzēs daudz spēka, daudz izturības, daudz stingras gribas un uzņēmības. Labi tam, kam skolā ir griba stiprināta. Kas mācījies neatlaidīgi strādāt un labi strādāt, kas ieguvis darba prieku un darba gribu, tam dzīves gaitas

būs stipri atvieglotas, ja vien viņš pieliks vēl vairāk pūļu tai pašā virzienā. Es jūs nebūt negribu baidīt ar dzīves cīņas grūtībām. Bez šaubām, dzīve nav viegla, un tās cīņas nav vieglas, kas tiesa, bet no tām var katrs iznākt kā uzvarētājs, ja vien viņam ir cieta griba, noteikti, skaidri un sasniedzami nodomi un mērķi, izturība un neatlaidība. Tad visi šķēršļi un likstas ir uzvaramas, kā to mēs redzam visur nu visapkārt notiekam. Glēvums, neapdomība, nolaidība, nevižība, sākuma atlikšana, tie ir noziegumi cilvēkam pašam pret sevi, un tie nekad nepaliks nesodīti. Ja ir pienācis brīdis, kad jāuzsāk kāds darbs, tad nekad nešaubaties un neatliekat šo darbu. „Iesākt kādu darbu ir jau pusi darba padarīt“, saka sens tautas sakām-vārds. Tiesām tā arī ir, jo iesāktā darbā rodas griba novest darbu līdz galam, un šī griba, darbam turpinoties, tikai aug un stiprinās. Darbā rodas jauni spēki, un jūs paši nezināt un nezināsāt, no kurienes šīs spēki nāk, bet viņi nāk. Un tas pats attiecas arī uz tiem, kas jēstāsies tālāk kādā skolā. Jūs visi atminaties un atceraties jūsu vecāku pamācības un airādījumus. Neaizmirstiet arī skolotāju pamācības un tos mīļos un cēļos vārdus, ko viņi jums deva līdz gadiem ilgā tālā ceļā. Neaizmirstiet arī tās mācības, ko jūs smēlāties un smēlāties no savām grāmatām. Viss tas bija, kopā ņemot, labi domāts, jums par labu un par svētību. Jūs šodien

vai nu esat saņēmuši, vai vēl saņemsiet arī no valdības — no Izglītības ministrijas — skaistu grāmatu ar to pašu virsrakstu, kas ir uz Brīvības pieminekļa: „Tēvzemei un brīvībai“. Ja tēvzemei un brīvībai ir veltīta šī grāmata, tad tēvzemei un brīvībai mums visiem arī jāveltī mūsu mūžs, arī jums, mīlie jaunie draugi. Tēvzemei — tas runā par mūsu pamatu, uz kuŗa mēs stāvam, uz kuŗa mēs varam stipri justies, kas mūs uztur, uztur mūsu tautu. Kad mums nav šī dzīvā un svētā pamata, kas mēs tad esam? Mēs esam svešnieki, ienisti, vajāti, nekur nevaram droši apmesties, nekad nevaram justies pie sevis kā mājās, tāpēc pirmais vārds ir tēvzemei. Otrs vārds ir brīvībai. Arī liels un svēts vārds. Tas atgādina, ko jūsu tēvi ieguvuši savas valsts un tautas nesenā pagātnē un nodevuši jums un mums visiem kā dārgu mantu. Šo brīvību, neatkarību jums nu būs uzturēt, sargāt turpmāk visu jūsu mūžu un visu tālāko apsardzību nākotnē jums būs uzņemties un nodot mūsu tēvzemei un brīvībai atkal nākamām paaudzēm. Šī grāmata ar šādu nozīmi un virsrakstu būs jūsu rokās. Iepazīstoties ar šīs grāmatas saturu, lasiet to ar apdomu, ar cītību, cenšaties tajā visu saprast, lai tā jums paliek mīļa visu jūsu mūžu kā piemiņa par pirmās skolas beigšanu, par pirmo jaunas dzīves posmu. Noliekat jūs to savu grāmatu vidū, redzamā vietā; jūs jau labi ziniet, ka grāmata ir mīļš draugs, kas jums daudz laba māca un stāsta. Grāmata ir draugs, pie kuŗa vienmēr varat griezties un kas savas gudrības, labvēlību un pamācības nekad jums neliegs. Bet valsts un valdības dāvātā grāmata lai jums ir draugu draugs. No šīs grāmatas lapaspusēm skatās uz jums mūsu vadonis, mūsu Valsts Prezidents Dr Kārlis Ulmanis, šīs lapaspuses runā uz jums. Šodien mūsu vadonis nav varējis būt mūsu vidū, nav varējis ierasties, jo viņš ir tadā pašā skolēnu atlaišanas aktā Valkā, un mums ir jāiztieks bez viņa. Bet viņš mūs nebūt nav aizmirsis, viņš ir garā mums klāt, un mans uzdevums ir to patīkamo pienākumu izpildīt — nodot jums viņa mīļus sveicienus un viņa mīļus novēlējumus. (Aplausi.) Viņš jums novēlēja laimes par pamatskolas kursa beigšanu, par iegūtām liecībām, kuŗām ir jāpaveŗ durvis jūsu dzīves gaitām, viņš ir novēlējis jums turpmākā dzīvē darba prieku, veselību un labklājību. Šai grāmatā atradīsiet arī mūsu brīvības cīņu izcīnītāju ģen. Jāni Balodi. Viņš arī lai ir paraugs kā mīlēt tēvzemi, kā aizsargāt tās brīvību. Viņa dzīves gaitas lai jums māca, kā darbojas īsts varonis — bez skaļuma, bez lepības, bez augstiem vārdiem, darīdams tikai darbu un atkal darbu, kas rezultātā deva mūsu tautai brīvību. (Aplausi.)

Katru lapaspusi šai grāmatā sastādot, ir domāts par jums un par jūsu nākotni. Neaizmirstiet arī, ka šo grāmatu lasīs kopā

Tieslietu ministris H. Apsīts Naukšēnu Mirķu pamatskolas svinīgā aktā.

30. maijā Naukšēnu Mirķu 6 kl. pamatskolā uz svinīgo aktu ieradās tieslietu ministris H. Apsīts. Ministri pie ceļa, kas nogriežas uz skolu, sagaidīja un apsveica vietējās administrācijas un sabiedrības pārstāvji, kuŗu pavadībā ministris ar kundzi caur aizsargu, aizsardžu, skolēnu un mazpulku goda ierindu devās uz skolu. Pie grezni celtiem goda vārtiem ministri sumināja Naukšēnu pagasta vecākais J. Vikmanis un ilggadīgais skolas pārzinis Ārgalis. Svinības ievadīja ģarigs akts un skolas pārziņa uzruna. Pēc tam vārdu ņēma tieslietu ministris H. Apsīts, aprādīdams skolu beigušai jaunatnei, ka pie jaunās paaudzes vienmēr savās domās ir un paliks Valsts Prezidents un viņa valdība, ar labvēlību allaž sekojot visām jaunatnes gaitām. Valsts Prezidentam tā rūp mūsu jaunatnes likteņi, ka padomus savai nākošai dzīvei jaunatne tagad var prasīt ne tikai šaurajā ģimenes ligzdā, bet arī ārpus tās. Ja jaunatnes sirdī deg ista izglītības uguns, tad nebūs ļaut šai dziņai nodzist. Nav svarīgi, ja materialie apstākļi ne vienmēr ir sevišķi labvēlīgi. Kas patiesi grib sasniegt savu ceļa mērķi un kam netrūkst enerģijas un uzņēmības, to neatturēs nekādi apstākļi. Turpretim, kam šīs dziļās dziņas trūkst, tam nevajadzētu par katru cenu dzīties augstākās skolās, jo tagadējā laikā mēs ar cienību raugāties uz katru cilvēku,

ar jums visā Latvijā ne mazāk kā 20.000 citi pamatskolu beigušie, lasīs un domās ar jums kopēju domu, dos sevi līdzīgus solījumus“.

Man arī vēl būtu šodien šai pacilātā brīdī cits kas sakāms, jo nezīnu, vai man maz izdosies kādreiz jūs visus tā kopā redzēt. Runāšu ar jums kā vecāks cilvēks, kas pats ir bērnu tēvs. Jūs iesat tagad dzīves skolā, vienalga, kādā darbā vai skolā. Neaizmirstiet savu pirmo skolu. Skolā jūs smēlāties daudz labu noderīgu zināšanu. Katra zināšana, lai kāda tā ir, ir noderīga. Tomēr svarīgāka par zināšanu sniegšanu ir audzināšana, gara un prāta attīstīšana.

Ko tad skola jums devusi? Skola ir rādījusi, kas ir krietns tikums, kas ir labas un krietnas cilvēka īpašības. Skola jūs mācījusi, kas ir īsti valsts pilsoņa pienākumi. Skola ir mācījusi jūs mīlēt savu tautu, savu tēvzemi; skola ir vienmēr gribējusi labu. Tāpēc neaizmirstiet savu pirmo skolu, esiet viņai pateicīgi šodien un visā savā dzīves laikā. Līdz ar to atceraties savus skolotājus un esiet viņiem pateicīgi.

Vingrināties darba nopietnībā. Tad iegūsiet izturību, stiprināsiet savus spēkus un enerģiju. Turpiniet stiprināt savu raksturu, lai jūs taptu par krietniem valsts pilsoņiem; īpaši mūsu valstij tie ir vajadzīgi. Mūsu valstij ir vajadzīgi pilsoņi, kam var uzticēties darbā un pārvaldē, kas uzdota, un pašu sāktu darbu pildīs ar labāko sirdsapziņu, kam varēs pilnīgi uzticēties un kas paši varēs pilnīgi atbildēt par viņiem uzticēto darbu. Mūsu valstij ir vajadzīgs, lai tās pavalstnieki un tautas locekļi turētos kopā, dzīvotu saticībā un vienprātībā, lai nešķeltos un nerādītu naidu savā starpā. Tad tikai valsts būs stipra, un nekāda ienaidnieka vara nespēs to nomākt vai iznīcināt. Tad valsts ies labklājības ceļu uz priekšu, ja mūsu tauta būs vienota un visus savus spēkus virzīs vienā virzienā. Tad viņa varēs izkopt savu kulturu, veikt lielu kulturas darbu un iepert redzamu vietu citu tautu starpā. Visu šo veikt ne mums, ne jums, mīlie jaunie draugi, nebūs grūti, jo tagad jau 3 gadi mūsu vadonis Valsts Prezidents mūs sauc un aicina iet pa šiem vienības, darba un prieka ceļiem. Mēs pastāvīgi dzirdam šo saucienu un redzam tā labvēlīgās sekas, redzam tautu vienojamies vienprātībā, draudzībā, redzam viņu kopīgiem spēkiem veicam lielus darbus, kuŗu rezultatus mēs vēl nemaz nevaram īsti aptvert un saprast. Mēs jūtam, ka aug un pieaug tautas spēki, pieaug tautas labklājība, pieaug tautas mantas. Tauta seko savam vadonim, tālab sekosim viņam arī mēs dziļā ticībā, ka mūsu tautai ir lemta spīdoša nākotne. Un ja arī kādreiz Latvijas debess aptumšotos, tad vienota tauta varēs un pratis atkal nostāties saulītē“.

LTA.

kas strādā godīgu darbu. Ne diploms un atestāts ir izšķirošais, bet cilvēks pats ar savu krietnumu un godīgumu.

Nododot vadoņa balvu, grāmatu „Tēvzemei un brīvībai“, ministris lika pie sirds jaunatnei šos divus vārdus, kas stāv grāmatas virsrakstā, uz mūžu mūžiem turēt svētus un arī atgādināja jauniešiem, ka viņiem piekrit liela nozīme mūsu valsts nākotnē.

Tālāk ministris aicināja jaunatni paturēt krūtīs vienmēr ticību saviem spēkiem, lolot cēļus mērķus un nekad neaizmirst vienu, lai jaunās sirdis un darbi piederētu vadonim un Latvijai. Tad ministris izdālija liecības un pasniedza grāmatu veltes. Ilggadīgam skolas pārzinim Ārgalim ministris par krietnu kalpošanu skolas druvā pasniedza personīgi no sevis grāmatu velti. Absolventu pārstāvji solījās augt lieli par godu vadonim un tēvijai. Aizejošiem audzēkņiem sveicienu nesa pagasta vecākais J. Vikmanis un apkārtējo skolu pārzīni. Akta noslēgumā skolas pārzinis Ārgalis lūdza ministri H. Apsīti i aiznest vadonim naukšēniešu sveicienu un solījumu sekot ikvienam viņa aicinājumam.

Svinīgais izlaiduma akts bija pulcējis kuplu skaitu Naukšēnu sabiedrības. Svinības noritēja lielā sirsnībā un pacilātībā. LTA.